

Тема. Мелодія кави у тональності кардамону (за романом Й. Ягелло «Кава з кардамоном»)

Мета: ознайомити учнів зі змістом роману, спонукати до логічного, творчого і асоціативного мислення, розвивати уміння висловлювати особисту думку щодо порушених у творі питань, сприяти формуванню ціннісних орієнтирів щодо сімейних стосунків, дружби, кохання, становлення особистості.

Обладнання: портрет Й. Ягелло, книги «Кава з кардамоном», ПК, мультимедійний проектор, презентація, ватман, фломастери, світлини за змістом роману.

Тип уроку: комбінований, із використанням елементів біоадекватної технології навчання.

Оформлення класу: столики, вкриті мереживними скатерттинами, на яких – квіти і філіжанки з кавою. На дошці – фото тих місць Варшави, де любила бувати головна героїня роману, сімейні світлини учнів. Поряд інсталяція - фотоапарат, книга детективів, дзержва, кавові зернятка, кардамон, горнятко з кавою, портрет Лінки.

*Якщо у Тебе є мрія, то тримай
її міцно в руках. Так міцно,
щоб вона стала Твоєю долею.
Л. Костенко*

Перебіг уроку

Слайд 1.

I. Мотивація навчальної діяльності.

Учитель.

Тут пахне кавою...

Цей затишний провулок

Сховався в лабіринті між дворів...

Стара кав'ярня з вікнами в минуле

Лікує серце стомлене з доріг.

Тут тьмяне світло і спокійні звуки,

І столик невеличкий під вікном,

І пряна кава зігріває руки,

І він сидить навпроти за столом...

Тут не працюють всі закони міста,

Тут у мовчанні в сотні більше слів.

Міські вогні розсипаним намистом

Яскраво відбиваються на склі.

Сюди не чути клекотіння вулиць,

Тут тільки кава, музика і... він,

Такий уже знайомий незнайомиць

З очима тону кавових зернин.

Слайд 2.

Учитель. Філіжанка кави... Твоєї улюбленої заварної арабіки з молоком. Міцна, аж перехоплює дух від найменшого ковточка. Міцна, бо любов і кава мусять бути міцними, інакше - то несправжня кава або несправжня любов. І як не дивно, любов у Тебе асоціюється з кавою. А у них і справді багато спільного. Гаряча і терпка... Ти наливаєш її в горнячко так само, як і впускаєш любов у серце. Робиш ковток і одразу стаєш залежним від цього диво-напою чи від того, кому кажеш "люблю". Обпікаєш пальці і душу, але не перестаєш любити. Додаєш цукру з мрій і молока ілюзій, але присмак гіркоти не зникає. Наперед знаєш, що від неї пришвидшено битиметься серце, а то й зовсім болітиме, але що з собою вдієш?

- А яка ваша улюблена кава? *(Відповіді учнів)*

Учитель. Кава... Вона незвичайна, з легким ароматом мрій і смакує кожного дня по-різному: то відчуваєш солодкі імбирно-медові нотки, то полунично-вишневий мотив чи ванільно-шоколадний присмак або любовно-засніжене усамітнення. Кава з молоком, медом, корицею, з гарячим шоколадом чи кава з кардамоном. А ви пили коли-небудь каву з кардамоном? Ні? Чесно кажучи, я також ні. Спробуймо? Я запрошую вас на каву... Каву з кардамоном...

Слайд 3.

1. «Ефект присутності» *(звучить музика Лєграна)*

Уявімо, що зараз ми знаходимося на одній із багатьох маленьких, але чарівних вуличок середмістя Варшави, де кожна кам'яниця приховує якусь таємницю. Мимо нас галасливо пронісся теплий вересневий вітерець, кружляючи у танку жовте листя. Аж ось раптово зупинився і повернувся, став нашіптувати на вушко, що знає одну юнку, з якою ми просто зобов'язані познайомитися, бо саме вона може показати нам чарівні куточки старовинного міста. Заінтриговані, ми поспішаємо за нашим незвичним гідом і через декілька хвилин опиняємося перед оповитою плющем кам'яницею, на стіні якої красується вивіска «Кав'ярня «Оксамит».

Усередині «пахло ароматичними свічками, кавою і ще якимись східними прянощами. Тут було багато куточків, кожен оформлений в іншому стилі. Біля вікна, під прозорими фіранками кольору фуксії, була мало не театральна сцена: східні покривала мінилися блискітками, у вазі замість квітів пишалися павині пера. Поруч лиснів чистотою гладенький аскетичний столик, а єдиною ознакою комфорту були сніжно-білі хутрянні накидки на полірованих дубових лавах. Маленьке віконечко в побіленій стіні праворуч освітлювало наступну кімнатку, блакитну із червоним».

2. «Книга на дотик».

Обираємо столик із мереживною скатертиною і бачимо на ньому книгу із смачною назвою - «Кава з кардамоном». Візьміть її до рук. Що ви відчуваєте? *(Відповіді учнів)*

Слайд 4.

Учитель. Кожна книга має свій особливий, неповторний запах. А ця книга пахне кавою, мріями про кохання, втратами і надбанням, теплотою серця, усім тим, що у нас у житті є найціннішого: дружбою, підтримкою, взаєморозумінням і родинним затишком. Перегорнімо її сторінки і спробуймо зрозуміти головну героїню Халіну Барську, Лінку, в якій, як зазвичай у підлітків, безліч проблем: у навчанні завал, з подругами не дуже ладиться, і хлопці, які подобаються, геть не такі, як уявлялось.

II. Оголошення теми і мети уроку. Актуалізація опорних знань учнів.

Тема уроку «Мелодія кави у тональності кардамону (характеристика образу Лінки Барської)».

1. «Аромат кави». *(На блюдечках перед учнями лежать зернятка кави)*

Візьміть до рук кавові зернятка, відчуйте їх запах. Який аромат ніжно огортає вас? Які почуття наповнюють душу? Яка мелодія звучить у вашому серці? *(Відповіді учнів)*

Слайд 5.

2. «Асоціативний мікс».

Які асоціації виникають у вас при слові «кава»? Намалюйте цей образ. *(Відповіді учнів)*

Кава? — це варення з джазових платівок.

Кава? — це світ, який можна розмішувати ложечкою.

Кава? — це врата сприйняття нічного пейзажу.

Кава? — це німа вигадка веселки.

— А кохання? Справжня любов?

— Справжня любов — це кава, яку вариш у будинку зранку. Мелена, бажано вручну. З корицею, мускатним горіхом і кардамоном. Кава, поряд з якою треба стояти, щоб не втекла, інакше безнадійно зіпсується смак. Треба простежити, щоб вона піднялася три рази, потім налити ложку холодної води в джезву, почекати пару хвилин, щоб осіла гуща. Кава, яку наливаєш у стару улюблену чашку і п'єш, відчуваючи кожен ковток, насолоджуючись кожною краплею...

Слайд 6.

Учитель. Кава нерозривно пов'язана з головною героїнею роману Й. Ягелло, п'ятнадцятирічною Лінкою, яка, окрім традиційних проблем перехідного віку, отримує й нерозгадану сімейну таємницю.

3. Вікторина «Що я знаю про Лінку».

(Просканувавши QR-коди, учні переходять на сайт Wordwall і виконують тестові завдання)

<https://wordwall.net/play/1722/154/235>

III. Робота над темою уроку.

Слайд 7.

Учитель. Кав'ярня, у якій ми знаходимося, затишна і гарно облаштована. Почуваєшся як удома. Особливо привертають погляд світлини, що розміщені на стінах. З їх допомогою ми дізнаємося про життя головної героїні і створимо **образон «Лінчин світ»**. (Образон – це опорний образ, наповнений вичерпною інформацією в алгоритмічному порядку. Він є складовою біоадекватної технології навчання, в основі якої лежить світоглядний принцип природовідповідності)

1. Робота над образонем «Лінчин світ».

Учитель. *Перша світлина* – це сімейне фото. Але чомусь не відчуваєш радості від її споглядання. Розкажіть про сім'ю Лінки.

(Мама дедалі більше втомлюється й дратується, вітчим чимраз довше затримується на роботі, дівчинці доводиться займатися молодшим братиком, хоча не за горами випускні іспити, і треба більше приділяти уваги навчанню. Лінка відчуває себе самотньою і покинутою. «Власне, родина – це теж такий собі гурт акторів, які мешкають під одним дахом, спілкуються між собою, але чи говорять вони при цьому про важливі речі, чи все це такі собі балачки про погоду?»)

2 світлина – на ній молода жінка з маленькою донечкою. (Відвідуючи бабусю, Лінка випадково знаходить дивну світлину. Прагнучи з'ясувати пов'язані з нею подробиці, несподівано розуміє: у неї є сестра, яку вона ніколи не бачила)

- Яку таємницю містило випадково знайдене фото? (Що мама була вагітна вдруге і відмовилася від дитини, залишивши її в пологовому будинку)

- Що розповіла бабця Стефа про долю другої дитини? (Що дитина померла через вадку серця)

- Хто допоміг Лінці в розслідуванні? (Адріан)

- Про що довідалася дівчинка з медичної картки мами? (Що дитина не померла, в неї був ДЦП)

3 світлина – портрет Конан Дойля («Лінка обожнювала детективи й поглинала класику жанру й новинки. Яблуко від яблуні недалеко падає: мама теж читала детективи ночами. Нехай краще радіє, що я читаю книжки, а не дивлюся дебільні телепередачі, як купу моїх однокласниць, — часто думала Лінка».)

4 світлина – різдвяна ялинка (Працюючи на плантації ялинок поряд з Адріаном, «Лінка раптом розхвилювалася. Адріан просто друг, а вона відчула... Вона не була певна, та їй здалося, що хлопець проказав це якимось по-особливому, а не просто стверджуючи факт... Та може, це їй лише здалося». Ні, не здалося. Адріан дійсно покохав дівчину)

5 світлина – затишні місця Варшави (другою пристрасстю дівчини була фотографія, вона хотіла професійно займатися нею)

6 світлина – на ній таємниче посміхається юнка, це Наталія, подруга Лінки, з якою зараз не найкращі стосунки.

Учитель. Ми бачимо, що життя у дівчини зовсім не просте, а зіткане з безлічі негараздів. З усіх проблем героїні треба не лише виплутатися, а й вийти кращою, сильнішою. Тут не допоможуть численні бабусі та друзі. Вона мусить бути сама, бо найбільша проблема власного життя – вона сама. «... ти взагалі позбавлена емоцій. Скажи, ти відчуваєш бодай щось до кого-небудь? Чуєш? У тебе була подруга, але ти її швидко забула. Бо з'явилася інша. І колишня перестала для тебе існувати. Ти конче хочеш з'ясувати справу своєї сестри, але хіба ти подумала, як почуватиметься твоя мати? Що ти взагалі думаєш про власну маму? Я цього не розумію, довкола тебе таке відбувається, а тобі до всього байдуже. Як з гуски вода». І це Лінці говорить не мати, не вітчим, не бабуся, а коханий хлопець! Звідси і проблема батьків і дітей. Як правило, підлітки незадоволені тим, що батьки їх не розуміють, що батькам байдуже до глобальних проблем дітей. Та раптом Лінка замислюється: а що вона знає про маму? Виявляється, діти так само не цікавляться життям дорослих. Що вони знають про своїх батьків, окрім імен і дати народження? Що їм відомо про батьківські страхи і переживання? Нічого. Бо віднайдена стара світлина мовчить.

Слайд 8.

2. Бліц-опитування.

- А ви добре знаєте своїх рідних? Що можете розказати про них?
- Яким тато був у дитинстві?
- Яка улюблена іграшка вашої мами, коли вона була маленькою?
- Яку музику полюбляють слухати ваші батьки?
- Яким стравам надають перевагу?
- З ким у дитинстві матуся ділилася таємницями?
- За яку футбольну команду вболіває ваш тато?
- Найбільша мрія дитинства мами і тата...

Учитель. Молодці! У вас з батьками – найкращі стосунки!

Слайд 9.

Наступна світлина – горнятко з кавою. (Філіжанка кави з незвичним східним ароматом – теж персонаж роману. Вона з'являється в напружені моменти, коли головній героїні треба заспокоїтися чи зробити правильний вибір. Кава з кардамоном – це ще й символ кохання, не визначених майже до кінця твору стосунків з Адріаном. Лінка мала хлопця за друга, тим часом як Адріан кохав її.)

Висновок. Халіна Барська - симпатична, приваблива юнка, але весь час перебуває у напруженні. Їй не вистачає розуміння сім'ї, уваги. Мама постійно зайнята важливою роботою, щоб забезпечити добробут сім'ї, а дівчинці бракує материнського тепла. Сімейні проблеми впливають на стосунки з однокласниками, подругами, Адріаном. Вона не може готуватися до конкурсу, живе у стані постійного стресу, відчувається самотньою у цілому світі, у всьому винною, часто бунтує, висловлює протест світу дорослих. Вона суттєво змінюється, дорослішає, перетворюється на іншу людину.

Слайд 10.

3. «Кава для героя». (Робота в групах)

«Кава пахла солодко й водночас різкувато. Лінка відчувала на язиці смак меду й іще чогось, якихось невідомих прянощів.

— Що це таке? Не кориця, щось інше.

— Кардамон. І, певне, ще якісь інші прянощі.

— Як зветься ця кава?

Адріан зазирнув у меню.

— «Медова пристрасть».

Лінка зробила ковток. Відчула гіркуватий присмак, пом'якшений чимось солодким. Під оксамитовим, ледь медовим відтінком крилося іще щось, наче відкривалося якесь друге дно.

— Кава з кардамоном.»

Читаючи роман, ми стали друзями з його героями. А друзі завжди обмінюються подарунками. Лінка подарувала нам віру у свої сили, уміння не здаватися, боротися із проблемами. А ми подаруємо Лінці з Адріаном горнятко кави, яку вони так любляють.

(Учні отримують аркуш, на якому зображена філіжанка. Розділившись на групи, вони створюють «Каву для Лінки» і «Каву для Адріана» - потрібно «додати» у філіжанку «інгредієнти», що стосуються певного героя: пензлик, книга, світлина і т.д. Потім представляють свою роботу. Пояснюючи, чому саме ці речі додали до кави)

Слайд 11.

IV. Рефлексія

Слайд 12.

Учитель. Епіграфом до уроку стали слова Ліни Костенко: «Якщо у Тебе є мрія, то тримай її міцно в руках. Так міцно, щоб вона стала Твоєю долею». Чи боролася Лінка за свою мрію? *(Відповіді учнів)*

Слайд 13.

1. Проблемне питання.

- Чому роман має назву «Кава з кардамоном»? *(Кава нерозривно пов'язана з Лінкою, це її улюблений напій. Саме за горнятком кави з кардамоном зародилося кохання між Лінкою і Адріаном. «Лінка відчула гіркуватий присмак, пом'якшений чимось солодким. Під оксамитовим, ледь медовим відтінком крилося іще щось, наче відкривалося якесь друге дно» - це про каву, яку приготував Адріан. А ще це може слугувати метафоричною характеристикою нашої героїні. Бо вона – сильна, вона постійно бореться, з усіх проблем їй треба не лише виплутатися, а й вийти кращою, мудрішою, шляхетнішою.)*

Учитель. Кардамон – це вишукана індійська пряність. За легендою, його вирощували в садах Семіраміди. Кардамон одночасно пекучий і ніжний, різкий і м'який, додає каві оригінального пряно-солодкуватого смаку. Це дуже гостра пряність, з ним потрібно бути обережним і не перевищувати рекомендації. Так і життя може бути яскравим, дивовижним, радісним, але один необережний учинок може все зіпсувати. І тоді з'являється гіркота болю, самотності, приниження.

Слайд 14.

2. «Рецепт кави від письменниці».

Кава з кардамоном гарно смакує. Йоанна Ягелло поділилася рецептом приготуванням свого, і Лінчиного, улюбленого напою. Він прихований на останній світлинці нашого фотовернісажу. Відшукати рецепт вам допоможе додаток доповненої реальності HP Reveal Studio (*учні відкривають додаток, наводять телефон на світлинку, де з'являється зображення із рецептом*)

(“Найзапашиніший кардамон купують нелущеним. Із сухих зелених стручків слід старанно вилущити маленькі чорні зернятка. Мелену каву, найкраще арабіку, зварити в джезві, додаючи зернятка кардамону. Пропорції: дві чайні ложечки кави з верхом і 4-5 стручків кардамону на велику чашку кави. Напій настояти протягом 5 хвилин, тим часом підігріти молоко (стежити, щоб не закипіло, якщо не любите пінки). Запарену каву перелити до великої чашки й долити молока. Підсолодити медом. Кава з кардамоном розігріває, бадьорить і покращує настрій.”)

Слайд 15.

3. «Твір за метафорою»

Протягом уроку звучали чарівні слова «любов, родина, дружба». Лінка так хотіла, щоб вони мали місце у її житті! Я пропоную вам написати із цими словами-темами (*на вибір*) твір за метафорою, який складається із шести характеристик, розташованих у певній послідовності:

1 рядок – колір

2 рядок - смак

3 рядок – запах

4 рядок – зовнішність

5 рядок – звук

6 рядок – якість переживання

(Наприклад

Любов – це ніжно-червоні пелюстки троянд

Любов – це пряно-солодкувата кава з кардамоном

Любов – це аромат ванілі, вершків і полуниць

*Любов схожа на небеса, така ж велична, божественна, інколи недосяжна
 Любов – це прониклива мелодія двох сердець
 Любов – це «коли не потрібно говорити «пробач!»»*

Слайд 16.

Учитель. Сьогодні героїнею нашого уроку була ваша однолітка Лінка Барська, яка мала купу проблем, але завжди шукала вихід із ситуації, бо вона – сильна особистість. «Це вам не листочок на вітрі. Вона постійно бореться». У нашому житті чергуються комедії із драмами й трагедіями, маленькі повісті вкладаються у великий роман, а піднесена поезія змінюється буденною прозою. Так само жила й Лінка. Найважливіше, про що говорить письменниця, - це пошук самого себе, спроба самореалізації. Успіх не приходить випадково. До нього потрібно йти. Крок за кроком. Потрібно працювати, помилятися, падати, підніматися - і знову йти. І тоді на фотографіях оживуть і усміхнуться люди, а не лише бовванітнуть кам'яні скульптури. І тоді відчуєш по-справжньому смак кави з кардамоном.

Звучить вірш Уляни Квітки «Хочеться кави і трішки тепла» (перегляд відео)

V. Домашнє завдання.

Слайд 17.

Завдання на вибір:

1. Пояснити цитати з тексту. Обрати одну для написання есе.
2. Заповнити ФБ-сторінку героїні.
3. Створити плейкаст*

«Кожен потребує близькості іншої людини, кожен хоче, щоб його розуміли...».		«Це класно – відчувати, що ти комусь потрібна».
	Поясни цитати з твору Йоанни Ягелло «Кава з кардамоном». Чи погоджуєш ти з ними. Обери одну з цитат для написання есе.	
«Родини бувають різні, та найгірше не мати жодної...»		«Якщо ми чогось дуже прагнемо, то для досягнення мети можемо подолати будь-які перешкоди й зробити те, чого й не уявляли».

Халіна Барська

Життєпис • Про себе • Друзі • Сетинги • Арія • Більше

Закопаєння

Статус (цитата, що зображає світогляд людини)

Друзі

Цінує в людях

Stories

Поясни цитату
 «Але ти, звісно, навіть цього не підозриваєш, бо що ти, власне, знаєш про мене? Нічого, я собі кудись їду, невідомо куди, і тобі да мене вайдує! А коли я щось кажу, ти однаково не слухаєш!»

Запиши рецепт кави з кардамоном, яку смакували Лінка з Адріаном

Склади характеристику героїні за змаркованою сіль

Приклади плейкастів

<https://www.beesona.ru/id56531/playcast/152504/>

<https://www.beesona.ru/id56843/playcast/156484/>

Література:

1. Й. Ягелло. Кава з кардамоном. – Львів : Урбіно, 2019. – 240 с.

Використані джерела:

1. Вірш «Стара кав'ярня». Режим доступу:

https://www.liveinternet.ru/community/puteshestvuya_ukrainoy/post422487275/

2. Уляна Квітка «Хочеться кави і трішки тепла». Режим доступу:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=41&v=Egg1WHRvNWE

Автор:

Сорока Інна Іванівна, учитель зарубіжної літератури вищої категорії, старший учитель КУ Сумська ЗОШ І-ІІІ ступенів № 5, м. Суми, Сумської області